

pritrrdilo le 72.000 državljanov. Vsled tega je padel.

V našem času ni nobene stranke več, ki bi zahtevala pravico do dela v tistem

zmislu, kot smo jo doslej opisavali. Tudi socialni demokratje nimajo te pravice v svojem programu, ker pravijo, da se ne dá izvršiti v sedanji družbi. (Konec.)

Zemlja in zvezda Mart.

(Spisal dr. Simon Šubic, c. kr. vseučiliščni profesor.)

Neko neizrekljivo čustvo neskončnega mirú vabi človeka, da ogleduje ponočno zvezdnato nebó. Kakor bi duša človeška čutila ondi bolj kot na zemlji vse urejujočo roko Večnega, jo vleče neznano hrepenenje tja v nebeške prostore.

V duhu stopimo med zvezde ali svetove na nebu, saj nam ni nikamor predaleč! Hitra solnčna luč, ki bi mogla vsako sekundo pri tej hitrosti švigniti osemkrat krog in krog zemlje, pa vendar hodi cela tri leta do prve najbližnje stalne zvezde — kaj je luč v primeri s človeškim duhom! Svoje krilate misli obrzda — in v trenutku ga prestavijo na vsako zvezdo, na vsak svet, kamor si zaželi.

Stopimo tedaj v mislih na drugi svet našega osolnčja, na Saturn, pa pazimo toliko, da ne pridemo preblizu okrožju njegovih čudovitih kolobarjev, če ne nas podsuje njihov kameneni dež! Sedaj, ko stojimo varno na planetu Saturnu, se ozremo po otočju, obstoječem iz svetov ali planetov našega osolnčja. Zadaj za otokom svetle danice, Venera, zagledamo dva druga otoka: rujavkasto-belo zemljo in rudečkasto-svetlo Martovo zvezdo. Saj s Saturna se naša zemlja vidi ravno tako kot majhna, svetla zvezda, kakor druge.

Zemlja je zvezda, ki se sveti zato, ker jo obseva solnčna luč; ona je plavajoči otočič neskončnega vsesvetovnega otočja. Z zemljo vred prebivamo v odmerjenem nebeškem prostoru. Zemlja se vrtil in plava na tretjem mestu od solnca, in okrožje njenega obhoda okrog solnca leži med mejama okrožja Ve-

nera in Marta. Po zakonih planetnega gibanja se sprehajajo po nebu Venera, zemlja, Mart in drugi planeti.

Sosed naše matere zemlje je otočič svetlorudečega Marta. Sicer je Martov svet še nekaj manjši od zemlje, pa vendar-le vzbuja posebno pozornost zvezdoznancev, odkar so v zadnjih dveh desetletjih našli na njem čudovite prikazni njegovih dvojnih vodotokov.

Med vsemi planeti je nam najbolj znano površje Martovega sveta. Zvezdoslovci poznajo površje te bližnje zvezde skoro bolj natanko, kakor naši zemljeznanci lastna tla, na katerih so doma! Ne severnega, ne južnega tečaja še nihče ni videl na zemlji, na Martu ju pa ogleduje vsak zvezdoznanec, kadarkoli se obrača Mart tako proti nam, da stoji sedaj severni, sedaj južni tečaj njegov pred daljnogledom. So pa tudi pokrajine na zemlji, n. pr. v srednji Afriki, v vzhodni Aziji in v Tihem oceanu, ki jih ne poznajo niti veščaki v zemljeznanstvu.

Martova mapa je dovršena do malega od tečaja do tečaja. Kadarkoli stoji Mart pred našimi očmi, vselej je lepo razsvetljen, njegovo nebo je vedno jasno in ozračje brez meglá. Z enim pogledom nam postavi dober daljnogled polovico Martovega sveta pred oči.

Toplota na zvezdi Martu je skoro enaka, če ne večja, kakor na zemlji, in štiri letne čase ima, kakor zemlja. To se sodi po tem, ker se pokrajine okrog tečajev popolnoma otajajo poleti, na zemlji pa ostane v arktičnih krajih toliko ledovja, da doslej ni bilo moči prodreti do nobenega tečaja. Le v nekaterih

letih se otajajo morja okoli severne Grenlandije in Spitzbergije in poleg severnih primorij amerikanske in azijske celine toliko, da je mogoče iz atlanskega morja prodreti nad Ameriko in nad Azijo do Tihega oceana.

Ozračje ima Mart dosti ložje kot zemlja. Na zemeljsko površje tlači ozračje tako, kakor bi bila tla z odejo živega srebra tako na debelo pokrita, kakor visoko stoji živo srebro v barometru. Na zemlji je torej tlak ozračja blizoma tolik, kot da bi tla ležala pod 760 mm debelo odejo živega srebra; na Martu pa le toliko, kakor 280 mm debela enaka odeja. Človek, težak 75 kilogramov, bi na Martu ne tehtal 30 kilogramov! Toliko ložje bi se gibal, toliko višje bi utegnil zrasti, toliko višje so morda tam rastline, ker je Martova krogla dosti manjša od zemlje.

Temu nasproti pa je njegovo leto skoro dvakrat daljše kot na zemlji, in šteje 686 dni in dobrih 23 in pol ur. Martov dan pa se blizo ujema z našim dnevom: dolg je namreč naših 24 ur in nekaj čez 37 minut.

Zvezdo Mart vidijo astronomi kot prijetni, za obljudenje kaj pripravi solnčnati, topli svet, z obilnimi vodotoki — če bi le kaj meglá plavalo po njegovem ozračju, da bi imeli kaj dežja, pa ne toliko suše!

Pri nas na zemlji izpuhteva voda iz morja, iz jezer, iz rek, in tudi iz zelenjadi se vzdiguje sopar v ozračje. Ondi se razprostira in nasičuje zrak kot nevidna vlaga ali kot megla in oblaki. In kadar se tako zgosti, da ga ozračje ne more vzdržati v sebi, pa popada na zemljo nazaj kot dež ali sneg ter napaja studence in po potokih in rekah se steka zopet v morje.

Kakor se vrtilo kolo, tako se vzdigujejo vode v višavo in se iz neba razlivajo po zemlji, in od tega obtoka so odvisne rastline, je odvisno življenje živalij in ljudij.

„Nič enakega“, pravi Camille Flammarion, vodja zvezdarnice v Juvisy, „se najde na Martu! Zvezda Mart ima vedno jasno nebo, pomanjkuje ji dežja, in polja nimajo potrebne vlage. Kar pride sopara v njegovo ozračje, zgoščuje se večinoma le v

mrzlih krajih okoli njegovih tečajev v podobi snega in ledú.

„Pozimi pokriva sneg tečajne pokrajine globoko doli proti sredini ali proti ravniku. V primeri z zemljo bi dejal, da ga pozimi pokriva sneg do Petrograda, Stockholma, Kopenhagna, do Moskve in do Edinburgha.

„Letni časi so na Martu skoro dvakrat daljši kot na zemlji. Pred tako dolgim poletjem mine do malega ves led in sneg tudi po najmrzlejših tečajnih pokrajinah.

„Ker se poleti stopí ves led in sneg, nastajajo povodnji ob njegovih mejah. Snežnica in ledenica se nabirata po mejah otajanih krajev enako morju ter se odtekata po širokih dolinah ali po redno izpeljanih vodotokih, kateri prepregajo umetnim mrežam enako vse površje Martovega svetá.

„Okolo vodovodov pa se barve tako izpreminjajo, da se vidijo tla, kot bi bila sedaj zelenkasta, sedaj rjavkasta. Iz tega se sklepa, da so one pokrajine pokrite sedaj z zelenim, sedaj z dozorelim ali posušenim rastlinstvom.“

Če bi na Martu živeli zvezdoznanci in bi gledali na zemljo, videli bi pri nas še živejše izpremembe, ker se izpreminja površje zemlje in njeno ozračje. Če bi pa zvezdoznanci z Marta opazovali planet Jupiter, spoznali bi, da kjerkoli proderó njihovi ostrejši daljnogledi sive njegove oblake, povsod je na njegovem površju vse izpremenljivo, a ne redno z letnimi časi, kakor na zemlji, temuč neredno, kakor da bi potresi in ognjene goré premetavale njegovo skorjo!

Odkar je Schiaparelli leta 1877. našel na Martu temne in črne črte in pozneje dokazal, da so vodotoki ali prelivni, po katerih se poleti, ko se sneg taja, raztekajo povodnji po celini, od tiste dobe sem se jako hitro razvija veda o Martovem svetu.

Orjaška množina snežnice se razteka po leti iz morja, kakor povodenj, po redno izdelanih vodotokih ali prekopih po vseh suhih deželah.

Vodotokov ni videti vedno; pokažejo se posebno poleti, ko sneg skopni. Včasih se tam, kjer je stal poprej eden, pokažeta dva vzporedna vodotoka.

V medvodjih se pokaže dostikrat temnozeleno lisa skoro enako temnikaste barve, kakršne so tiste širje lise, ki so začetkom veljale za morja. Taka medvodja imenujejo astronomi zdaj „jezera“ ali „oaze“.

Zdaj se razlikujejo na Martovem površju štiri različne oblike: Temne lise ali morja, svetlobele krog tečajev ali sneg, ravne črne črte ali vodotoki in jezera ali oaze.

„V kratkem so še temne lise veljale za morja“, pravi C. Flammarion, „pa vendar niso morja, ker preveč izpreminjajo barvo in širokost. Drugi so rekli, da take izpremembe povzročajo povodnji. A ni verjetno, da bi tolike povodnji tako pogosto pokrivala toli širne planjave. Včasih se pokažejo svetle lise v teh morjih. Po tem so nekateri sodili, da se tamkaj ali morje posuši ali je tako plitvo, da se mu vidi do dna. Zadnja sporočila, prihajajoča iz Arizone, pa vzbujajo upanje, da se poravnajo te težave. V severnoameriških združenih državah se je namreč v arizonskem gorovju ustanovila v zadnjem času zvezdarnica s posebnim namenom, da opazuje Martovo zvezdo. Z najostrejšimi teleskopi ali daljnogledi ogledujejo ondi Martov svet sloveči zvezdoslovci Lowel, Douglas in Pickering.“

Z izboljšanimi daljnogledi so se ti možje prepričali, da tiste črne črte, katere po Schiaparelliju segajo od temnega morja do morja in sekajo svetleje celine, prodirajo celo one temnikaste planjave, ki so doslej veljale za

„morje“. A ne samo črne, ampak tudi svetle črte križajo te med morja štete planjave.

Po tem novejšem opazovanju nam je mogoče popraviti stare nazore o Martu.

Res čudni prizori se opazujejo na Martu. Ko sem 5. novembra 1896. zvečer ogledoval na Martovi obli posamezne podrobnosti, katere je bilo ta večer dosti lažje razločevati kot druge dni, zagledam naenkrat nenavadno temno liso, in jezero, znano z imenom „Trivium Charontis“ se je zvečalo.

Ta pokrajina na Martu je kaj znamenita, kajti tukaj se steka devet prelivov ali vodovodov, namreč: Orkus, Erebus, dva Hadesa, Styx, Cambyses, Cerberus, Laestrygon in Tartaros. — Ta pokrajina sicer ni posebno široka in navadno ne tako temna, kakor se je pokazala ta večer. Skoro tako temna se mi je zdela, kakor „Sirensko“ ali „Himersko“ morje, kateri obe sta se videli na obli.

Pet dnij pozneje, ponoči med 10. in 11. listopada, je zapazil Antoniadis, da se je ta lisa, bodisi „jezero“ ali „oaza“ razcepila na dvoje.

Taki prizori niso nič redkega na Martu, zlasti, kadar se podvojujejo prekopi ali vodovodi. Mnogo takih pojavov je letos opazoval Leo Brenner na svoji Manora imenovani zvezdarnici v „malem Lošinju“.

Dasi nimamo na zemlji enakih prirodnih pojavov, po katerih bi utegnili presojati in razlagati Martove vodotoke, njihove izpremembe in podvojitve, vendarle poskusimo razložiti jih.“

(Konec.)

Sovražniku.

Besni, sovražnik moj, divjaj,
in črti me, preganjaj —
ni prsta ne, o Bog ne daj,
nad tabo ne iztegnem!
Izognem rajši se ti v kraj
in daleč proč pobegnem . . .

Težko pustim livade te,
ki ljubim jih goreče
in vendar grem! . . . V spomin na mé
besede te ti puščam:
Iz prs iztrgaj mi srcé,
drhtelo bo: O d p u š č a m! . . .

Leo Levič.

„Volksstaat“ pravi n. pr.: „Slabost komune ni njena nečlovečnost, marveč njen strah pred odločnimi sredstvi.“ To se je upalo pisati, ko je vendar cela Evropa vedela, koliko nedolžne krvi so prelili divje razkačeni komunardi. V nemškem državnem zboru je Bebel takrat izpregovoril te-le besede: „Bodite trdno prepričani: ves evropski proletarijat, in vse, kar še res čuti za svobodo in nezavisnost, gleda v Pariz. In če je Pariz sedaj potlačen: da je pariški boj le majhna bitka na straži, da nas glavna stvar v Evropi še čaka in da se odzove, predno mine nekaj desetletij, bojni klic pariškega proletarijata: boj palačam, mir kočam, smrt revščini in lenobi — kot bojni klic vsega evropskega proletarijata.“ Zanimivo je, da je Bismarek izprva tudi nekako odobral komuno, češ da je v nji opravičeno jedro: teženje po občinski avtonomiji. Po Beblovem govoru je pa priznal, da se mu je še-le sedaj prižgala „luč“, kako škodljiva in nevarna je

socijalna demokracija, kako vseobča revolucija je v njeni smeri.

Najboljši dokaz, da je komuna delo internacionalne, so nam pa njene ideje in njene izjave. Komaj se je rodila, jo je internacionalna pozdravila z navdušenim pismom in jo poleg tega tudi krepko dejanski podpirala. Po nesrečnem koncu je pa v posebnem oklicu „o meščanski vojski na Francoskem“ zapisala tudi te-le besede: Pariz delavcev s svojo komuno se bo na veke slavil kot slavni sel nove družbe. Njegovi mučenci so pokopani v velikem srcu delavskega sloja. Njegove uničevalce je zgodovina že sedaj nasadila na tisti sramotni kol, s katerega jih ne morejo rešiti vse molitve njihovih popov.“

Ta spis je po duhu in besedah Marxov, ki je s posebno vnemo hvalil vse francoske revolucije in pričetek evropske socijalne revolucije priznačil Francozom, rekoč: „Klic galskega petelina bo signal, da je napočila socijalna revolucija.“

Zemlja in zvezda Mart.

(Spisal dr. Simon Šubic, c. kr. vseučiliščni profesor.)

(Konec.)

C. Flamarion presoja Martove prikazni po tem, kar je opazil na zemlji. „Nekega poletnega dne“, tako pripoveduje, „sem bil v zrakoplovu kakih 2400 m visoko nad reko Renom, ko je ravno vzhajalo solnce. Reka Ren se nam je zdela kot tanka svetla nitka, ki se vleče skozi ravan. Temu prizoru popolnoma enako sliko sem opazoval in ogledoval iz zrakoplova nad rekama Seine in Loire. Zdelo mi se je, da je vsa dolina struga reke, in ko bi stal ogledovavec še višje nad njo, mislil bi, da je vsa dolina reka. Če pomislimo, da smo na milijone kilometrov daleč od Martovih dolin, pa razumemo, da se nam njegove doline s svojimi strugami vred vidijo kot vodotoki ali potoki. Dasi so doline na Martu v zvezi z njegovimi vodami,

vendar je skoro gotovo, da ne vidimo po njihovih strugah tekočih vodá, temuč travnike in z vsakovrstnim rastlinstvom obraščene zelene doline ob rekah. Torej tiste široke planjave, ki se doslej imenujejo morja, morda niso morja, temuč „prerije“ ali razprostrte pašnje, velikanski travniki in gozdi, katere prodirajo prekopi-vodotoki ter jih preskrbujejo s potrebno vlago.

Torej bi črne črte ne bile nič drugega nego široko zaraščene doline ob gigantskih vodotokih in prelivih. Imeli bi torej dve vrsti prelivov: zraven velikanskih prekopov, po katerih so napeljane ledene vodé tečajnih pokrajin v daljne dežele, so tudi manjši in krajši vodovodi, ki razdeljujejo mogočne pritoke na vse strani. Taki stranski

vodovodi, vpleteni med poglavitne prelive, so kakor umetna mreža, ki preprega z vodotoki Martovo površje, podobno kakor se voda Nilove povodnji razliva po umetnih jarkih v Egiptu.

Tako umetne se zde te mreže in izpreminjevanje barv zelenkastih pasov in oaz se vjema tako lepo z letnimi časi, da se nam skoro nehoté usiljuje predrzno domnevanje, da so popisani pasovi u m e t n o narejeni. Zdi se, da prebivajo umna bitja na Martu, ki umetno napeljujejo vodo po planetu, ker tam nikdar ne dežuje.

Če bi pa imeli odgovoriti na vprašanje, ali so Martova umna bitja človeku na zemlji enaka, bi mu jaz odgovoril“, pravi C. Flammarion, „da ne! Človeška narava je namreč prikladna raznim zemskim uplivom. Vsak organizem je odvisen od zračnega pritiska, od gravitacije, od vlage, toplote in svetlobe. Ker sta zračni tlak in gravitacija na Martovem svetu precej manjša nego na zemlji, je njiju vpliv na razvoj organizma gotovo ves drugačen. „Marčani“ torej ne morejo imeti človeške postave. Če so umna bitja na Martu, morajo biti rahlejega telesa, lažja in večja — morda tudi čisto drugačne podobe.

Odkar so zvezdoznanci premerili in z računi pretehtali sosedne zvezde, odkar je Newton dokazal, da so vsi svetovi našega osolnčja z zemljo vred zvezani med seboj z enako vezjo, s težnostjo ali gravitacijo, in odkar je Bunsen s svojo spektralno analizo dokazal, da vsi svetovi našega osolnčja obstojé iz istih prvin, kakor naša zemlja, odtlej se vedno pogosteje izraža misel, da tudi na drugih svetovih živé organizmi, ki so morda podobni človeku.“

„Astronomi premišljujemo“, pravi C. Flammarion, „da bržkone tudi na onih svetovih bivajo umna, mислеča bitja, katera v kljub velikanski dalji, ki nas loči, vendar-le poprašujejo med seboj, ko vidijo zemljo kot majhno zvezdo: Ali je pač tudi zemeljski planet obljuden z umnimi bitji?

Kdor ogleduje zvezdnato nebo, se ne more iznebiti skrivne misli, da bivajo tudi na zvezdah bitja, ki so svojim svetovom to,

kar je človek svoji zvezdi „Zemlji“. In pred našim dušnim očesom se izpremeni slika neba, odpira se nam brezдно neskončnosti in večnosti, in duša naša sluti, da je prej ko ne astronomija poklicana nekđaj rešiti uganjko vsesvetovja.

Čimbolj je bila v prejšnjih dneh omejena veda o nebeških svetovih, tembolj se je vrtelo vse, kar se godi v stvarjenju, krog tesne zemlje, saj so si prej celo domišljevali, da stoji zemlja mirno in se vse giblje okoli nje. Zato se jim je zdela zemlja središče vsega stvarstva.

Odkar pa je kanonik Kopernik dokazal, da se zemlja z drugimi zvezdami vred giblje krog solnca, izpremenili so se ti nazori. Pomislimo, kaj je veljala poprej zemlja in kaj velja sedaj! S prestola med planeti jo je pahnil Kopernik ter jo pridružil skupini drugih po nebeških prostorih plavajočih svetov! Krona stvarjenja je bila staremu preprostemu svetu; prosveta ji je vzela to čast! Sedaj sta zemlja in Mart v primeri z brezštevilnimi svetovi neskončnega vsesvetovja kaj neznatna „atoma“ ali drobiž, kakršnega plava na tisoče krog brezštevilnih stalnih zvezd, krog svojih solnc!

Nobenega drugega razločka ni med svetovi, kot da je nekaj večjih, nekaj manjših; nekaj izmed njih, kar je še solnc, sveti z lastno svojo svetlobo, drugi pa so tako ohlajeni in temni, kakor mrzel kos železa, ki se je nekđaj tudi svetil, ko se je topil v plavžu. Sorodni pa so si po snovi in po zakonih gibanja. Takih temnih svetov, kakršna sta tudi Mart in zemlja, bi astronomi z najostrejšimi očmi in z najboljšimi teleskopi niti ne zagledali, če bi se ne svetili v solnčni svetlobi.

Nadalje nas učé vsestranske poizvedbe na zemlji, da je Stvarnik dal naravnost take sile, ki se vedno razvijajo po njegovih zakonih. Povsod v prirodi se godi vse po stanovitnih zakonih stvarjenja. Torej je Večni takoj začetkom stvarjenja določil vsakemu svetu ulogo in namen, ki ga ima spolnovati v svojih razmerah. Kakor se ta uloga tvarine spolnuje na zemlji z oplojevanjem in

z rastjo, tako se mora pri ugodnih razmerah izvrševati naloga enakega stvarjenja tudi na drugih svetovih — zakaj tukaj kot tam vodi edini Bog vse, kar je ustvaril po večnih svojih zakonih.

Če pa je Večni na zemlji ustvaril človeka po svoji podobi, zakaj ne bi bil tudi na drugih svetovih, seveda tamošnjim razmeram primerno, ustvaril če ne človeku sorodnih, pa vsaj nekoliko enaka bitja?

Tako si mislijo oni učenjaki, ki premišljajo, ne prebivajo li tudi na zvezdi Martu umna bitja. In astronomi, kateri verujejo Kant-Laplaceovemu uku, da so planeti nastali iz solnca po odločitvi, sodijo, da je zvezda Mart najmanj deset milijonov let starejša od zemlje. Če je pa toliko starejša, pa utegnejo „Marčani“ stati na veliko višji stopinji izobrazbe, nego mi zemljani. Zato tudi nekateri mislijo, da so oni vodovodi od umnih bitij umetno napravljeni.

Tako globoko so nekateri zvezdoslovci prepričani o posebno razviti izobrazbi na Martu, da že nepotrpežljivo gledajo, kdaj bodo „Marčani“ dali zemljanom kako nalašč izumljeno znamenje svojega bivanja!

Sloveči angleški zvezdoslovec Sir Francis Galton je že govoril, da bi bilo možno dajati si znamenja od zvezde do zvezde. Pri tej priliki je izrekel tudi presenetljivo trditev, da prihajajo nekaka znamenja od zvezde Marta. Ta znamenja opazujejo tudi drugi zvezdoznanci in pravijo, da so umetni znaki ali signali, s katerimi nas zemljane opozarjajo nase „Marčani“. Nervozno opazujejo zvezdoznanci po vseh zvezdarnicah na zemlji Marta, in posebno lučice, ki se prikazujejo v nekem posebnem redu na gotovem kraju Martovega površja. Tako redno in gotovo se prikazujejo te lučice, da se zvezdoznancu usiljuje misel, da so te lučice morda umetna znamenja, s katerimi „Marčani“ vabijo nas zemljane, da naj se jim oglasimo tudi mi! Kaj čuda tedaj, da so na neki zvezdarnici izumili posebno orodje, ki prejema avtomatično Martove „signale“. Nad polo belega papirja visi svinčnik; ura vleče papir izpod svinčnika,

opazovavec pa pri vsakem znamenju, ki se pokaže na Martu, pritisne svinčnik ob tekoči papir in pritiska tako dolgo, dokler ne mine znamenje. Na ta način se upodobi na papirju trenutna lučica s samo pičico, dalje trajajoča luč pa s črto — skoro enako, kakor se sestavljajo Morsejeve črke.

V takih podobah, narisanih po Martovih znamenjih, spoznavajo nekateri zvezdoslovci več ognjenih črk, obstoječih iz pičice, kratke in dolge črte.

Te črke zvezujejo „Marčani“ — tako si ti zvezdoslovci domišljujejo, — po besedah tako-le: Čas med posameznimi črkami meri po poldrugo sekundo, med besedami po tri sekunde in med stavki po šest sekund.

Po takih znamenjih sodi Sir Fr. Galton, da bi se „Marčani“ radi pogovarjali z zemljani!

A ta znamenja so naenkrat prenehala, in pomirila se je v glavah vznemirjena kri. Kaj je bilo to — kdo zamore to presoditi danes, predno se ne ve, kaj še pride! Morda skušajo „Marčani“, ker jim nismo odgovorili z enakimi „signali“, vzbuditi nas na kak drug način? Morda nam brzojavljajo, pa nam še aparata manjka, da bi sprejeli njihova znamenja. Če so toliko modrejši, kolikor je Martov svet starejši od zemlje, so gotovo že davno izumili stroj, ki brzojavlja brez žice — saj ravno izumljajo že tudi zemljani tako pripravo! Če izteče po sreči, bo dajal svoje dni ta aparat znamenja od sveta do sveta — od zvezde do zvezde!

Vedno bolj je verjetno, da bomo enkrat mogli naravnost in neposredno občevati z Martom in z umnimi bitji, ki so morda na njem. In sicer se zna to zgoditi po novem načinu brzojavljenja brez žice.

Odkar je ranjki prof. Hertz s svojimi temeljitimi poskusi dokazal, da zrcalo odbiva električno valovje kakor navadno svetlobo ter je pošilja po na videz praznem prostoru v daljo, kamor je obrneš, odtlej je vedno verjetnejše, da nam bo elektrika za spoznavanje tujih svetov služila ravno tako, ali pa še bolj, nego svetloba. Strokovnjaki so že zdavno pričakovali, da bo T. A. Edison

iznašel pripraven aparat, s katerim se bo brzojavilo brez žičnih vezij. In zares je Preece brzojavil iz Londona na otok Mull po zraku med pretrganima kabeljskima koncema! Konca sta moléla iz morja kako miljo daleč vsaksebi, pa Preece je vendar-le dostavil nad 150 telegramov po pretrganem kabelju! To se pa ni moglo goditi drugače, kot da se je električni tok na prvem koncu izpreminjal v električno valovje; to valovje je šlo po zraku ali po eteru do drugega konca, in ta konec je valovje posrkal ter ga predelal v električni tok, ki je potem oddajal navadna Morsejeva znamenja.

Po leti 1897. je pa mladi italijan Guglielmo Marconi stopil na dan s svojim posebnim aparatom, s katerim brzojavlja precej daleč brez žice. Meseca velikega travna je razkazoval v Londonu svojo

iznajdbo. Poskusi so se mu tako posrečili, da ga je vse občudovalo. Meseca malega srpana pa je poskušal isto v svoji domovini na Laškem v vojnem pristanišču v Speziji in v Rimu, in povsod mu je izteklo po volji. V tretjem nadstropju mornarskega ministrstva je stal aparat, ki oddaja brzojavke, pri tleh pa aparat, s katerim se sprejemljejo poročila. Hišne stene in stropovi so bili med aparatoma — žice pa nobene in pri tleh stoječi aparat je natisnil brzojavko v Morsejevih znamenjih.

Záto so pa nekateri zvezdoznanci prišli na čudno misel: Kaj, ko bi ona svetlobna znamenja na Martu bila take brzojavke „Marčanov“? Kdo to ve? Mi tega vprašanja pač sedaj še ne moremo rešiti, a od napredka znanostij pričakujemo, da se nam bodo ta tako težavna vprašanja pojasnila.

Razne stvari.

Prešernovo slavlje.

Prve dni tega meseca je proslavljala bela Ljubljana kot središče slovenske zemlje, stoletni spomin rojstva nesmrtnega nam pesnika dr. Franceta Prešerna. Program slavnostim je bil obširno zasnovan. Omenimo ob kratkem le njega glavnih točk. V soboto, dné 1. grudna, zvečer so priredila narodna društva po mestu slavnostno bakljado. Mesto je bilo ponekod v zastavah, svirala je meščanska godba. Po bakljadi je bil komers v Sokolovi dvorani „Narodnega doma“. — Naslednji dan, v nedeljo, 2. grudna, se je vršilo slavnostno zborovanje v veliki dvorani „Nar. doma“. Prof. Frančiček Levč je govoril krasen govor, v katerem je pokazal, zakaj se vsa Slovenija klanjaj Prešernu. On je naš prvi pravi pesnik — on ustvaritelj našega Parnasa — po njem je zaslovelo naše ime preko domačih mej. Pred slavnostnim govorom so zapela združena narodna pevska društva pod vodstvom koncertnega vodja M. Hubada Jenkovo „Molitev“, po govoru pa Nedvedovo „Slava Prešernu“. Popoldanje in večerne slavnosti tistega dne so se vršile v gledališču, katero je bilo obakrat popolnoma razprodano. Dne 3. grudna so praznovale Prešernovo stoletnico vse ljudske in srednje šole. Dne 9. grudna pa je priredila „Glasbena Matica“ Prešernovemu spominu in na korist pesnikovemu

spomeniku v Ljubljani impozanten slavnosten koncert, pri katerem se je precizno izvajal Mozartov „Requiem“. — Slava Prešernu!

Razburjeni so avstrijski narodi, in ravno sedaj ob volitvah je prikopala razburjenost do vrhunca. Zato podajemo danes podobo moža, ki stoji na čelu

Dr. pl. Körber,
avstrijski ministerski predsednik.

avstrijski vladi in ki ima od cesarja nalogo, da uredi razburjeno državo. Grof Badeni, baron

Gautsch, grof Thun, grof Clary, vitez Wittek in pl. Körber, torej že šesto ministertvo v treh letih imamo v Avstriji! Dr. pl. Körber je prevzel težavno nalogo, da pomiri dolgoletne na-

rodnostne boje in zopet spravi v pravi tir parlamentarni stroj. Lepa in hvaležna naloga, a doslej je še ni izvršil. Dal Bog, da se mu to v bodoče posreči!

Urednika: Dr. Mihael Opeka za leposlovje, dr. Evgen Lampe za znanstvo in ilustracije.
Založnik in lastnik „Marijanišče“.

